

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 73. Varii casus resolvuntur circa Capellanas & Missas ex
fundatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione, id sciat, & consentiat, ut illæ tunc celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, Decretum non prohibere, quominus eo casu eleemosyna suscipiatur, pro iisdem Missis, juxta Benefactoris consensum celebrandis.

872 Ad duodecimum, has pœnas non habere locum, nisi in suscipientibus onera perpetua Missarum celebrandarum, sine licentia Episcopi, vel ejus Generalis, aut Provincialis.

Ad decimum tertium, comprehendi.

Ad decimum quartum, non posse, nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, ut supra in responsione ad undecimum.

873 Ad decimum quintum, comprehendi etiam privatos Sacerdotes.

Illustrissimi, & Reverendissimi Domini,

874 Episcopus Tragurienfis literis petit. ... decisionem ad infra scripta dubia. ...

875 Primò dubitat, an Sacerdotes habentes annum stipendium, vel qui ex quotidianis eleemosynis celebrant, possint duo stipendia recipere pro singulis Missis, ex quo singula stipendia non ascendunt ad quinque bajocos. *Unus bajocus valet unum crucigerum.*

Secundò, an habentes annum stipendium pro celebratione Missarum, possint in die obitus alicujus fidelis novam pitantiam recipere, ex quo inveniri non possint Sacerdotes, qui non habeant annua stipendia, & videatur tacitus consensus dantis.

876 Tertio, an Sacrifista, qui tenetur alio celebrare titulo, & ex usu solet Missas anniversarias cantare, satisfaciat duobus titulis, attentâ tenuitate pitantiae bajocorum duorum cum dimidio.

Quarto, an Sacerdotes, qui nullâ aliâ obligatione in Confraternitatibus, vel in Monasteriis Monialium celebrant, quàm pro ornatu Ecclesiæ, vel ut Confratres, vel Moniales satisfaciant præcepto audiendi Missam, possint ultra stipendium quod recipiant à Confraternitate, vel Monialibus, aliud stipendium recipere.

877 Quintò, an habens onus celebrandi certum Missarum numerum, juxta valorem fructuum, quos ex legatis piis percipit, teneatur statim post receptionem fructuum celebrare, an verò habeat totum annum ad satisfaciendum.

Sextò, an recipiens stipendium pro Missis S. Gregorii singulis annis ad exequendas defunctorum dispositiones, satisfacere teneatur statim atque receperit stipendium, an differre, quousque non labatur tempus à defuncto præfinitum.

Septimò, an recipiens stipendium celebrandi, quando ei visum fuerit, possit novam eleemosynam recipere, etiam si non satisfecerit priori obligationi.

878 Die nonâ Januarii, & sextâ Februarii 1627. sacra Congregatio Illustrissimorum Cardinalium Concilii Tridentini interpretum censuit, reductionem supra petitam remittendam esse Episcopo, pro suo arbitrio & conscientia. Respondit autem ad primum, secundum, tertium & quartum non posse.

Ad quintum, teneri quamprimum celebrare.

Ad sextum, posse differre ad tempus à testatore præscriptum.

879 Ad septimum denique censuit, etiam si Sacerdotes oneribus susceptis non satisfecerint, posse nova onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodò infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

CAPUT LXXIII.

Varis casus resolvuntur circa Capellanias & Missas ex fundatione.

CASUS PRIMUS.

Titius Capellaniam habens satis pinguem, ob amissas literas fundationis, non habet clarâ & distinctam scientiam suæ obligationis, sed tantum confusè scit se obligatum ad Missam perpetuam, idè quod aliquot Sacra negligit. Quæritur 1.º an teneatur ad Missam quotidianam? 2.º an obligatus ad Missam quotidianam, possit tutâ conscientia unam in hebdomada Missam omittere? 3.º an Capellanus, de quo in casu, teneatur ad compensationem Sacrorum neglectorum?

Ad 1. & 3. respondeo primò videndum quid egerint prædecessores Titii: si fuerint probi viri (quales in dubio præsumuntur cap. fin. de præsumpt.) si enim factum præsumitur ab eo qui erat obligatus facere. Mascardus de probat. conclus. 734.) præsumendi sunt obligationi satisfecisse.

Quia tamen potius judicandum secundum consuetudinem, quæ commune est exemplum, quàm secundum particulare exemplum unius alteriusve, videndum quæ in illo loco & regione vigeat consuetudo circa pingues ejusmodi Capellanias, & secundum consuetudinem istam Titius procedere debet. L. semper 34. ff. de reg. jur. ubi: *Id sequatur quod in regione, in qua aliquid factum est, frequentatur.*

Si nec exemplum decessorum, nec loci consuetudo solvit dubium, Titius censere debet se obligatum ad Sacrum quotidianum, juxta regulam *in primis* de regulis juris in 6. *In primis in obsequiis quod plerumque fieri solet.* Si quidem in particularibus Ecclesiis Christiani Orbis pingues Capellanias ut plurimum habent annexum onus Sacri quotidiani. Et ratio particularis est in casu presenti, quia per Missam perpetuam communis fidelium sensus intelligit non mensuram, nec septimanariam, sed quotidianam. Nec certè perpetuò celebrare dicitur, qui non quotidie.

Teneatur proinde Titius ad compensationem per alia utique Sacra, quæ curare debet per alium celebrari, pro numero Sacrorum neglectorum. Ad ea quippe obligatus ex justitia, manet obligatus, donec satisfecerit. Bonacina de Euchar. disp. 4. q. ult. p. 7. §. 1. & 2. & Doctores communiter.

Ad 2. respondeo, si in literis fundationis non specificetur quòd Capellanus quotidie celebrare debeat, *per se, vel per alium, sed præcisè ut quotidie celebret*, Bonacina puncto 7. §. 2. n. 16. dicit usu receptum, ut Capellano (fundationem intelligendo *salvâ honestate*) liceat, non ob ambulationem, aliove fines profanos, sed ob honestatem & meliorem preparationem, semel in qualibet hebdomada abstinere à Sacro celebrando. Ita tamen ut, si uti nolit hoc beneficio, celebrare debeat in Capella sua, pro fundatione, non pro alio, etiam gratis. Imò nec pro seipso, nec pro cognatis suis & benefactoribus. Ita Doctores communiter, qui tamen hoc ultimum ipsi permittunt quinque vel sexies in anno. Fundatoris intentionem benignè interpretando. Bonacina ibidem. Nihil verò larga est opinio permittens Capellano (cui ex honestate permittitur semel in hebdomada vacare, ut supra) pro alio celebrare accepto stipendio. Cui certè opinioni (quam Thomas Hurtadus probabilem non bene putat, casu quo Sacerdos sit pauper) contrarius est communis sensus omnium

omnium penè Doctorem, ut videre est apud Dianam p. 10. tr. . . resol. 37.

CASUS SECUNDUS.

886 **S** Empronius, ex beneficio obligatus ad quotidie, vel aliquoties in hebdomada celebrandum, laborat febrili, vel aliâ ægitudine, ob quam nequit per se celebrare. Teneturne alium constituere, qui pro se celebret, vel ipse postea ex non debitis supplere?

Respondeo non teneri, si infirmitas brevi tempore duret, nisi Fundator aliter explicitè, vel implicitè statuerit (v. g. dicendo: *quater in hebdomada celebrabit, per se vel per alium.*) Bonacina ibidem q. ult. p. 1. n. 4. Gavantus in rubric. Missal. p. 3. tit. 12. n. 18. Layman tr. 5. c. 3. n. 7. Pax Jordanus, Episcopus Tragurienis, volum. 1. elucubrat. lib. 4. n. 537. Quia licet herus in rigore juris detrahere possit de mercede famuli, ob brevem infirmitatem aliquandiu non infervientis; pius tamen & benignus herus non solet.

887 **P**er breve verò tempus laudati Authores intelligunt unum mensem, si cæteroque diligens fuerit in officio suo. Favetque Concilium Mediolanense VII. tit. de Missis: *Si Capellanus saltem per annum integrum sanctus sit munere celebrandi in aliquo loco, si etiam per mensem ægroret, adhuc integram elemosinam iudicio Episcopi accipere potest.* Cardinalis verò de Lugo disp. 21. sect. 2. unum vel duos menses. Si tamen suâ culpâ, v. g. intemperantiâ, illam ægitudinem contraxerit, Pax Jordanus n. 537. ipsum obligat ad compensationem, ne ex culpa sua ferat hoc commodum.

888 **I**n casu verò longioris infirmitatis, alium substituere debet. Doctores communiter. Nisi (inquit Gobat) infirmo illi obnoxisset tam tenue beneficium, ut omnes redius expendendi forent in ejus sustentationem. Quia nec Fundatoris, nec Ecclesiæ voluntas est, panem subtrahere Ministro, cæteroque in fidei.

889 **I**n casu etiam omissionis Sacrorum, non ex infirmitate, sed alia ex causa voluntaria, quamlibet iusta, v. g. quia patrem, multum distantem, agonizantem invisit, compensare tenetur, nisi Episcopus dispensaverit. Bonacina, & Pax Jordanus ibidem contra Leandrum à compensatione excusantem eum qui omittit causâ timoris ad oblectationem suscepti. Secus si ex causa involuntaria, v. g. quia iniuste à militibus eiectus è Parochia. Layman loco citato. Quia rem, quæ culpâ caret, in damnum vocari non convenit C. de contlit.

CASUS TERTIUS.

890 **T**Orquatus tenetur singulis hebdomadis, ex fundatione, legere quinque Missas in tali Capella; sed ex fundatione non constat teneri applicare Missas illas Fundatori. Teneturne ei applicare?

Negat Marchinus apud Dianam p. 6. tr. 6. resol. 13. quia juxta L. *quidquid astringitur ff. de verb. obligat. obligatio non debet imponi, nisi palam verbis exprimat.* Et quod expressum non fuit, omissionem esse intelligendum est: quia stipulatori liberum fuit verba clarè concipere. Et contra eum qui legem dicere potuit aperiens, est interpretatio faciendâ. Sibi proinde Fundator imputare debet, si non explicaverit. Et, in dubio, præsumitur non voluisse. Si enim voluisset, utique expressisset.

891 **A**firmandum nihilominus cum Cardinale de Lugo disp. 21. n. 23. Barbosa de Paroch. p. 1. c. 11. Gavanto, Homobono apud Dianam p. 6. tr. 6. resol. 13. Bonacina q. ult. p. 7. §. 2. n. 13. & Tom. 111,

Doctoribus communiter, ipso teste. Quia ubi aliud non constat, præsumptio est pro Fundatore. Quisque enim in dubio præsumitur sibi optimè consulere voluisse. Atque ita habet praxis communis (inquit Gobat n. 496.) quæ profectò optima est fundationum, uti legum interpres. Unde Vasquez disput. 234. c. 4. n. 23. ait indubitatum esse, quòd Capellanas obtinentes teneantur pro Fundatoribus sacrificare. Et Alphonsus de Leone (apud Dianam p. 2. tr. 14. resol. 80.) cum Fraxinello & Homobono, tradit, quòd ubi ex claris verbis Fundatoris, aut circumstantiis personarum aliud non constat, præsumendum sit, quòd Sacrum fundatum non sit pro solo cultu Ecclesiæ, vel Capellæ, aut commoditate audiendi Sacrum, sed pro anima Fundatoris.

892 **C**aveat proinde Capellanus ejusmodi pro alio celebrare, accepto stipendio. Maxime cum id illicitum declaret S. Congregatio, approbante Urbano VIII. in Bulla *Cum contingat*, his verbis: *Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficii seu Capellania, legati, seu salarii, si elemosinas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non possunt eadem Missâ atriq; obligationi satisficere.*

CASUS QUARTUS.

893 **R**edericus tenuem nactus Capellaniam, olim quidem pro ratione istius temporis satis bonam, sed nunc in valore diminutam, potestne pro ratione istius diminutionis, diminuere onera Sacrorum, &c.?

Respondeo cum Bonacina non posse, donec Superior, ad quem spectat, debite provideat. Quia magni abusus committerentur, si diminutio onerum arbitrio privatorum permitteretur: cum esse soleamus cæci & nimis partiales in propria causa. Unde S. Congregatio supra n. 847. ipsam etiam Episcopis diminutionem illam seu reductionem interdicit, sed ad Sedem Apostolicam recurri præcipit. Quod tamen (quoad Episcopos) extra Italiam usu receptum non esse Palao ex Garcia testatur tr. 22. p. 15.

CAPUT LXXIV.

Casus circa stipendia Missarum, & Missas ex stipendio.

CASUS PRIMUS.

894 **C**Ajus, Sacerdos scrupulosus, non modicum canxius est, sitne licitum pro Missa celebranda stipendium accipere: cum hoc videatur simoniacum; eò quòd stipendium esse videatur Missæ pretium.

894 **R**espondeo tamen esse licitum, non simoniacum, pro Missa celebranda stipendium accipere, non quasi pretium Missæ, sed quasi sustentamentum vitæ. Ita S. Thomas in 4. dist. 25. q. 3. a. 2. quæstionc. 1. ad 4. ubi sic: *Dicendum quòd facere pactionem de Missa celebranda est simoniacum semper. Si tamen Sacerdos non habet alios jumptus, & non tenetur ex officio cantare Missam, potest accipere denarios, sicut conducti Sacerdotes faciunt, non quasi pretium Missæ, sed quasi sustentamentum vitæ. Cum enim nullus militet stipendiis suis unquam (inquit Apostolus proxime referendus) qui spiritualia ministrat, jus habet exigendi temporalia, unde vitam sustentet, juxta illud Salvatoris Apostolos ad prædicandum mittentis Luc. 10. *In eadem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercedo sua.* Et 1. Cor. 9. *Qui in sacrario operantur, quæ**